

ROYKING

TAKTIKKURIN Í ROYKING EYDN

Ístaðin fyri at fara undir eina ræðuherferð ímóti royking, lögdu vit ein yvirskipaðan fólkaheilsupolitikk og tað hevur eydnast, sigur Hans Pauli Strøm, fyrrverandi landsstýrismaður í heilsumálum, sum startaði alt hetta rákið at fáa fólk at hugsa meiri um heilsuna

Áki Bertholdsen

- Tað var ikki eiti ál!

Tað var fyrsta, spontana, viðmerkingin frá Hans Paula Strøm, fyrrverandi landsstýrismanni í heilsumálum, tá ið vit lögdu nýggjastu hagtølini fyri innlutningin av tubbakki, fyri hann.

Grundin til, at vit hava spurt hann, er tað tað var hann, sum startaði alt hetta rákið um at fáa fólk at hugsa meir um tað góða lívið og ikki at oyðileggja sær heilsuna við keðiligum óvanum.

Tá ið hann varð landsstýrismaður í heilsumálum í 2004, var eitt tað fyrsta

hann gjørdi, at leggja ein yvirskipaðan fólkaheilsupolitikk.

Ein partur av hesum var at broyta Tubbaksráðið og Fyribyrgingarráðið til eitt Fólkaheilsuráð.

Broyta hugburð

- Endamálið var ikki at fara undir eina ræðuherferð ímóti tubbakki ella øðrum keðiligum óvanum, sigur Hans Pauli Strøm.

Heldur var endamálið at fáa fólk at broyta hugburð og at fáa tey at hugsa meiri um, hvussu stóran týðning tað hevur at leggja sær góðar vanar til, fyri at forða fyri

sjúku og brekum á lutfalsliga ungum árum, og ístaðin varðveita eina góða heilsu.

- Vit lögdu dent á, at talan skuldi vera um ein samskipaðan fólkaheilsupolitikk ístaðin fyri at skipa fyri einstøkum herferðum á ávísum økjum.

- Fremstifingurin skuldi skiftast út við ein eggjandi boðskap, sigur Hans Pauli Strøm.

Eitt tað fyrsta átakið vóru fólkaheilsureningarnar, sum fingi sera stóra undirtøku.

Onnur átøk var at fáa vatntangar inn á skúlarar fyri at venja børnini at drekka vatn ístaðin fyri soda-

vatn, umframt átøk at vísa á týðningin av heilsugóðum kosti, rørslu.

Í øllum hesum fólkaheilsupolitikkinum var royking ein náttúrligur partur og eitt lið í hesum var at seta forboð fyri royking á almennum støðum.

- Tað vísti seg, at tað eydnadist at forða fyri, at fleiri ung fóru at roykja. Men tað ørkymlaði okkum, at tað sást ikki aftur í hagtølinum yvir innflutningin av tubbakki, sigur hann.

Neyvan forboð

Hann sigur, at tað, tey stúrdi fyri, var, at samtundis, sum

at færri royktu, var talið á stórroykjarum økt og tí minkaði innflutningurin inn.

- Men tá ið tað gleðiliga nú er hent, at minkingin er sligin so kraftiga ígjøgnum í innflutninginum, kundi tað verið ein greið ábending um, at eisini stórroykjarar eru farnir at fækkast, samtundis sum at færri og færri yvirhøvur fara at roykja, sigur fyrrverandi landsstýrismaðurin.

Kortini ivast hann í, um tað fer at eydnast at seta beinleiðis roykiforboð í Føroyum, soleiðis sum nógvsíggja fyri sær.

Hann heldur ikki, at tað skal lóggevast fyri, hvat vaksin fólk havast at sum so. Tá heldur hann, at tað er meiri veruleikakent at skipa fyri átøkum sum eggja til, at ung ongantíð festa sær í og at minka roykingina burtur í einki tann vegin.

Karsten fer at trýsta á

Karsten Hansen, landsstýrismaður í heilsumálum, fegnast um, at innflutningurin av tubbakki er minkaður so nógv.

Hann heldur, at hetta vísir, at miðvísi roykipolitikkurin hevur givið úrslit.

Men hann vísir eisini á, at eitt úrslit av roykipolitikkinum er, at hugburðurin til royking er nógv broyttur til tað betra og tað heldur hann er gleðiligt.

Eitt úrslit av tí er, at onkrar kommunur og stovnar, føra ein strangari roykipolitikk, enn lógin annars krevur.

Hann sigur, at hetta eggjar avgjørt til at halda fram við átøkum ímóti royking.

- Vit vita, at bilbukt fæst ikki við royking eftir einum

degi. Men kunnu vit flyta nøkur mørk av og á, er nógv vunnið.

Og nú hann er landsstýrismaður, ætlar hann eisini sjálvur at flyta nøkur mørk.

Eitt, hann ætlar at fremja, er at avtaka møguleikan at keypa tollfrítt tubbakk og hann umhugsar eisini at fáa samgonguna at taka undir við at prísurin skal hækka.

Karsten Hansen fer eisini at tosa við Bjørn Kalsø, landsstýrismann í mentamálum, um at seta royki-forboð á øllum matrikulnummarinum hjá skúlum, dagstovnum, dagrøkt og øðrum stovnum fyri børn og ung.

- Tað er mín uppgáva at trýsta á og tað fari eg at gera, sigur hann.

Føroyingar leggja av at roykja sum ongantíð fyrr

Seinastu árin er innflutningurin av sigarettum og tubbakki fallin ein triðing

Áki Bertholdsen

Alsamt fleiri og fleiri slökkja sigarettina.

Tað staðfesta tey turru tøluni yvir, hvussu nógv verður innflutt til Føroya av sigarettum, tubbakki og tubbaksvørnum annars.

Tølini vísa, at hesi seinastu 10 árin er er innflutningurin av sigarettum, tubbakki og tubbakksvørnum annars, fallin meiri ein heilan triðing.

Sostatt kann staðfestast, at tey átøk, sum hava verið ímóti royking seinastu árin, hava borið frukt.

Tey átøkini hava verið ein samanblandingur av upp-

lýsingum, forboðum og prís-hækkingum og alt tað hevur ført við sær, at føroyingar eru farnir at leggja av í stórum tali.

Sigarettir niður í helvt

Hagtølini vísa, at serliga er tað innflutningurin av sigarettum, sum er fallin nógv.

Í 2003 innfluttu vit 70.382,7 tons av sigarettum men í fjør var innlutningurin fallin næstan niður í helvt, ella niður í 38.872,0 tons.

Men í takt við, at innflutningurin av sigarettum er minkaður nógv, er nøgdin av tubbakki at balla við, vaksin eitt sindur, so at til-

samans er innflutningurin av sigarettum, tubbakki og tubbaksvørnum, fallin tilsamans 35,3 prosent hesi seinastu 10 árin.

Kortini skal leggjast afturat, at Høgni Hansen, stjóri í Poul Hansen, Heilsøluni, vísir á, at um árs-skiftið 2011-2012, hækkaðu útlandsku leverandørarnir prísir sigarettirnar rættiliga fitt og tað kann hava ført til, at innflutningurin hækkaði serliga nógv síðst í 2011 fyri at sleppa undan prishækkingunum.

Tað kundi so sæst aftur í tí, at innflutningurin minkaði serliga nógv í 2012.

Men her kann skoytast upp í, at innflutningurin frá 2010-2011 minkaði eisini góð 1000 tons, so tað broytir ikki gongdina og niðurstøðuna

um, at royking er í stórar minking í Føroyum.

Nógv dýrari

Eitt, sum hevur havt sína stóru ávirkan á innflutningin av tubbakki, er, at hesi seinastu árin er tað dýrkað rættiliga nógv.

Hagtølini vísa, at samtundis sum at innflutningurin er tubbakki er minkaður meiri enn ein triðing í nøgd, er hann vaksin næstan 17 prosent í virði.

Í 2003 kostaði tubbakkið, vit innfluttu hetta árið, 18.676.258,3 milliónir krónur. Men nøgdin, vit innflutti í fjør, og sum var 35,3 prosent minni, kostaði 21.818.016,3 milliónir, ella 3.141.758,0 milliónir meiri.

Tað er ein vøkstur á 16,8 prosent.